

ZAKON BR.08/L-295

O KRIPTO-IMOVINI

Skupština Republike Kosovo,

Shodno članu 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O KRIPTO-IMOVINI

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Član 1. Svrha

1. Ovaj zakon ima za cilj da reguliše:

1.1. licenciranje, ovlašćivanje i nadzor operatera koji sprovode aktivnosti vezane za izdavanje, distribuciju, trgovinu i skladištenje kripto-iovine;

1.2. uslove operisanja i organizacije operatera u oblasti izdavanja, trgovanja i skladištenja kripto-iovine;

1.3. uslove i kriterijume transparentnosti prilikom izdavanja i trgovanja kripto-iovinom na platformama za trgovanje;

1.4. pravila zaštite korisnika koja se odnose na: usluge operatera za izdavanje, trgovanje, razmenu, skladištenje i konsultantske usluge u vezi sa kripto-iovinom;

1.5. sankcije u slučaju zloupotrebe; i

1.6. ostala pitanja vezana za usluge u oblasti tehnologije distribuiranih registara.

2. Ovaj zakon je delimično u skladu sa Uredbom (EU) 2023/1114 Evropskog parlamenta i Saveta od 31. maja 2023. godine o tržištima kripto-iovine i koja izmenjuje Uredbe (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 i Direktive 2013/36 / EU i (EU) 2019/1937.

Član 2. Delokrug

1. Odredbe ovog zakona primenjuju se na sve aktivnosti koje se odnose na: savetovanje, izdavanje, distribuciju, trgovinu i čuvanje kripto-iovine, na sva fizička i pravna lica koja obavljaju takvu delatnost na teritoriji Republike Kosovo, ili iz Republike Kosova za klijente koji se nalaze van njega.

2. Osim ako je izričito drugačije predviđeno odredbama ovog zakona, ovaj zakon se ne primenjuje na sledeće subjekte:

2.1. javne institucije;

2.2. Centralnu banku Kosova;

2.3. društva za osiguranje i reosiguranje; i

2.4. stečajne upravnike.

Član 3. Definicije

1. U ovom zakonu, izrazi u nastavku imaju sledeća značenja:

1.1. **Agent** – pravno lice licencirano za digitalnu tehnologiju zasnovanu na DLT-u;

1.2. **Podnosilac prijave** – je svako fizičko ili pravno lice koje popuni prijavu za licencu ili za dobijanje Ovlašćenja u skladu sa ovim zakonom;

1.3. **Realna imovina** – svaka valuta, dionica, kotacija, fizička imovina ili druga stvarna vrednost, isključujući kripto-imovinu, koja se može zameniti na realnom ili digitalnom tržištu;

1.4. **Odgovorni organi** – odgovorni organi su: CBK, PUK i FOJ;

1.5. **Ovlašćenje** – ovlašćenja koja se odnose na usluge trgovanja kripto-imovinom predviđenih u poglavlju II;

1.6. **PUK** – Poreska uprava Kosova;

1.7. **Sumnjiva radnja ili transakcija** – radnja ili transakcija koja je izvršena ili pokušana, koja stvara razumnu sumnju da je imovina uključena u izvršenu ili pokušanu transakciju, proizvod zločina ili je povezana sa finansiranjem terorizma i tumači se u skladu sa bilo kojim podzakonskim aktom izdatom od strane FOJ-a za sumnjive radnje ili transakcije;

1.8. **CBK** – Centralna banka Kosova;

1.9. **ARBK** – Agencija za registraciju biznisa Kosova;

1.10. **Izjava o usklađenosti** – je izjava pripremljena i potpisana od strane podnosioca prijave, kojom isti izjavljuje da ispunjava sve uslove, kriterijume i obaveze utvrđene ovim zakonom;

1.11. **DLT (Distributed Ledger Technology) Tehnologija distribuiranog registra** – je decentralizovana baza podataka u kojoj se informacije i/ili podaci bezbedno registruju, konsenzualno proveravaju i sinhronizovano distribuiraju kroz mrežu više čvorova ili drugih tehničkih sredstava, pri čemu se sve kopije distribuirane baze podataka smatraju originalnim;

1.12. **Izdavač** – je svako fizičko i pravno lice, u Republici Kosovo, koje izdaje digitalni token i virtuelnu valutu u skladu sa ovim zakonom;

1.13. **Javna institucija** – institucija Republike Kosovo osnovana zakonom;

1.14. **Ministarstvo** – ministarstvo nadležno za poslove finansija;

1.15. **Virtuelna imovina/Cripto-imovina** – digitalni prikaz vrednosti ili prava koji se može elektronski preneti ili sačuvanjem korišćenjem DLT ili slične tehnologije;

1.16. **Bela knjiga** – je sveobuhvatan dokument koji opisuje tehničke i ekonomske aspekte kripto-imovine;

1.17. **FOJ** – Finansijsko-obaveštajna jedinica Republike Kosovo;

1.18. **Operater** – svako lice registrovano, licencirano ili ovlašćeno prema ovom zakonu za pružanje usluga kripto-imovine;

1.19. **Ovlašćeni operater** – je svako lice koje je nosilac ovlašćenja;

1.20. **Licencirani operater** – je svako pravno lice koje je nosilac licence;

1.21. **FIAT novac/valuta** – su finansijska sredstva u obliku novčanica i metalnog novca, domaća ili strana, koji imaju zakonsko sredstvo plaćanja;

1.22. **Lice** – fizičko ili pravno lice ili bilo koje drugo društvo lica registrovano prema relevantnom Zakonu o privrednim društvima ili relevantnom Zakonu o nevladinim organizacijama;

1.23. **Pravno lice** – pravno lice prema relevantnom zakonu o privrednim društvima;

1.24. **Sistem verifikacije korisnika** – procedura predviđena relevantnim Zakonom o sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma;

1.25. **Digitalni token** – je digitalni marker koji:

1.25.1. direktno zavisi od DLT tehnologije; i

1.25.2. spada isključivo u jednu od kategorija digitalnih tokena navedenih u nastavku:

1.25.2.1. digitalni token za plaćanje;

1.25.2.2. digitalni token naslova;

1.25.2.3. digitalni token usluga; ili

1.25.2.4. digitalni token imovine.

1.26. **Transakcija** – svaki prenos prava, valuta, digitalne imovine ili kripto-imovine, zasnovano na pismenom sporazumu ili usmenom sporazumu između dva ili više lica;

1.27. **Tržišna manipulacija** – je nameran ili nepromišljen čin, bilo kakvim sredstvom, bilo kog lica ili subjekta, da se stvori lažan ili obmanjujući utisak o ponudi, potražnji ili ceni bilo koje virtualne imovine, ili da se veštački podigne ili snizi cena bilo koje virtualne imovine;

1.28. **Zloupotreba tržišta** – je svako neetičko i nezakonito ponašanje ili praksa koja manipuliše ili iskrivljuje cenu ili vrednost virtuelne imovine ili srodnih instrumenata i narušava normalno funkcionisanje ili integritet tržišta virtuelne imovine.

POGLAVLJE II OBAVEZA ZA LICENCIRANJE I OVLAŠĆENJE

Član 4.

Obaveza za licenciranje i ovlašćenje

1. Nijedan operater ne smije izdavati, trgovati, distribuirati ili skladištiti kripto-imovine ili pružati bilo koju drugu uslugu u vezi sa kripto-imovinom, osim ako poseduje licencu ili ovlašćenje.
2. Slučajevi u kojima je, prema odredbama ovog zakona, delatnost izričito izuzeta od dobijanja licence ili ovlašćenja, ne podležu ovlašćenju ili licenciranju prema uslovima predviđenim ovim zakonom.

Član 5.

Licenca za rad

1. Licenca odobrena od strane organa nadležnih za obavljanje delatnosti predviđenih ovim zakonom je:
 - 1.1. licenca za usluge upravljanja portfoliom i druge usluge za treća lica – Agent;
 - 1.2. licenca za operisanje onlajn i/ili fizičke (menjačnica) platforme za trgovinu kripto-imovinom naspram fiat valute ili druge kripto-imovine, sa sedištem u Republici Kosovo;
 - 1.3. licenciranje za operisanje kripto-bankomata ili bankomata za kriptovalute;
 - 1.4. licenciranje za operatere sa aktivnostima sa posebnim karakteristikama utvrđenim u članu 7. ovog zakona;
 - 1.5. licenciranje za izdavanje digitalnih tokena povezanih sa stvarnom imovinom; i
 - 1.6. licenciranje koje se odnosi na izdavanje digitalnih tokena koji nisu povezani sa stvarnom imovinom.
2. Nadležni autoritet podzakonskim aktom utvrđuje kriterijume za licenciranje za sve licence iz stava 1. ovog člana.

Član 6.

Ovlašćenja za operisanje

1. Vrste ovlašćenja koje izdaju organi nadležni za obavljanje poslova utvrđenih ovim zakonom su:
 - 1.1. ovlašćenje za pokretanje kripto-imovine; i
 - 1.2. ovlašćenje za pružanje saveta o kripto-imovini.
2. Nadležni autoritet podzakonskim aktom utvrđuje kriterijume za ovlašćenja iz stava 1. ovog člana.

Član 7.

Aktivnosti sa posebnim karakteristikama

1. Subjekti čija je delatnost rudarenje kripto-iovine i izdavanje kripto-iovine posredno kroz postupak rudarenja, posluju sa ograničenjima iz stava 2. ovog člana.
2. Rudarenje kripto-iovine ovim zakonom je dozvoljeno samo putem snabdevanja energijom na liberalizovanom tržištu ili kroz samo-proizvodnju iz obnovljivih izvora energije.
3. Radnje suprotno stavu 2. ovog člana će se sankcionisati prema prethodnim zakonskim odredbama koje zabranjuju nelegalno snabdevanje električnom energijom.

POGLAVLJE III

OPŠTI USLOVI ZA LICENCIRANJE I/ILI OVLAŠĆENJE I NADLEŽNOSTI NADLEŽNIH ORGANA

Član 8.

Opšti uslovi za licenciranje i/ili autorizaciju

1. Svaki podnosilac prijave za licenciranje i/ili ovlašćenje mora dokazati, neposredno ili preko agenta, da ispunjava sve opšte uslove utvrđene u ovom članu, kao u nastavku:
 - 1.1. da dokaže isplatu takse za prijavu;
 - 1.2. da dokaže da je podnosilac prijave registrovan u ARBK-u;
 - 1.3. da dokaže da ima potpunu i funkcionalnu strukturu u skladu sa relevantnim zakonom o privrednim društvima;
 - 1.4. da priloži biografiju/ evidenciju o profesionalnoj i ličnoj reputaciji, za obavljanje svojih dužnosti i da je u stanju da jasno razume vrstu aktivnosti i rizike povezane s njima;
 - 1.5. da dokaže, dostavljanjem kopije relevantnog dokumenta, da je imenovao najmanje jedno lice odgovorno za sprečavanje pranja novca na nivou uprave/rukovodstva u glavnom sedištu.
2. Podnosilac prijave za licenciranje/ovlašćenje mora imati kontakt ili ovlašćeno lice sa fizičkim prisustvom u Republici Kosovo, odgovorno za sprečavanje pranja novca, koje će biti predmet važećeg zakonodavstva.
3. Dokumentacija mora biti original ili overena kopija.
4. Pored opštih uslova za licenciranje i/ili ovlašćenje utvrđenih u ovom zakonu, CBK podzakonskim aktom utvrđuje posebne procedure i uslove za licenciranje/ovlašćenje koje podnosilac prijave mora da ispuni.

Član 9.

Prijava za licencu i/ili ovlašćenje

1. Nakon popunjavanja obrasca prijave, podnosilac prijave dostavlja isti nadležnom organu, uz prilaganje sve dokumentacije za ispunjavanje opštih uslova i posebnih kriterijuma, kao i drugih uslova u skladu sa odredbama ovog zakona.

2. Prijava za licenciranje/ovlašćenje i dokazna dokumentacija mogu se podneti i u elektronskom obliku, prema odgovarajućim pravilima.

3. Prijavu za licencu podnosi sam podnosilac prijave.

4. Prijava za ovlašćenja iz člana 6. ovog zakona može podneti sam podnosilac prijave ili preko agenta.

Član 10.

Rokovi za postupak licenciranja i/ili ovlašćenja

1. Odgovorni organ donosi odluku o licenciranju i/ili ovlašćenje nakon prijave i dokumentacije od strane samog podnosioca prijave ili preko agenta, u skladu sa odredbama ovog zakona.

2. Procedure razmatranja prijave uređuju se podzakonskim aktom koji donosi nadležni organ.

Član 11.

Nadležnosti nadležnih organa u toku postupka licenciranja i/ili ovlašćenja

1. Odgovorni organ može, za svoj račun ili na zahtev organa koji saraduje, tražiti dalja pojašnjenja ili dodatnu dokumentaciju od podnosioca prijave, u roku utvrđenom u stavu 3. ovog člana.

2. Zahtev za dalja pojašnjenja i/ili dopunsku dokumentaciju mora biti dobro argumentovan, konkretan u zahtevima i mora sadržavati navedene razloge u vezi sa ovim zahtevom.

3. Ako podnosilac prijave uspe da dostavi tražena pojašnjenja i/ili dokumentaciju u roku od deset (10) radnih dana ili kada, u zavisnosti od okolnosti, nadležni organ odluči o dužem roku, a ne dužem od dvadeset (20) radnih dana, nakon tog datuma prijava će se smatrati automatski odbijenom.

Član 12.

Obaveze licenciranih operatera

1. Licencirani operateri dužni su da preduzmu radnje i mere za sprečavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorizma pre, za vreme i nakon izvršenja transakcije ili uspostavljanja poslovnog odnosa, kako je definisano zakonom o sprečavanju pranja novca i borbe protiv finansiranja terorizma, koji je na snazi, ne ograničavajući se na, kako sledi:

1.1. usklađenost sa svim zahtevima dužne pažnje korisnika – posebno za prikupljanje i održavanje informacija o autoru i korisniku potrebnih prema „pravilu putovanja“ definisanom lokalnim zakonodavstvom;

1.2. praćenje svih transakcija na transakcijskoj platformi za „sumnjive aktivnosti“;

1.3. praćenje transakcija i kontrola sankcija pomoću kontrole, koja uključuje softver koji omogućava pregled i analizu DLT (blockchain) kretanja i otkrivanje tehnologije anonimizacije; i

1.4. obezbede kopiju kompletirane procene rizika za sprečavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorizma za celokupno poslovanje, kako nalaže relevantni Zakon o sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma.

2. Operateri (pružaoci usluga virtuelne imovine) prijavljuju FOJ-K, na način i na obrascu utvrđenom od strane FOJ-K utvrđenim Zakonom o sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma.

Član 13. **Odbijanje davanja licence i/ili ovlašćenja**

1. Dodela licence i/ili ovlašćenja će biti odbijeno od strane nadležnih organa iz sledećih razloga:

1.1. neplaćanje tarife za podnošenje prijave za licencu i/ili ovlašćenje podnosioca prijave;

1.2. nakon utvrđivanja od strane nadležnih organa, da je podnosilac zahteva dostavio dokumentaciju sa lažnim, odnosno netačnim i/ili nepotpunim podacima; i

1.3. nakon utvrđivanja od strane nadležnih organa u skladu sa relevantnim zakonom o sprečavanju pranja novca i borbi protiv finansiranja terorizma, da postoji osnovana sumnja da podnosilac prijave licencu i/ili ovlašćenje namerava da koristi za pranje novca ili finansiranje terorizma kroz aktivnosti sa kripto-imovinom.

2. Ako nadležni organi odbiju da izdaju licencu i/ili ovlašćenje, ili podnosilac prijave dobrovoljno povuče prijavu, ponovna prijava se ne može izvršiti prije nego što prođu tri (3) meseca od dana odbijanja. Ponovna prijava će se tretirati kao nova prijava.

3. Organ odgovoran za licencu/ovlašćenje vodi podatke kada podnosioci prijave odluče da dobrovoljno povuku prijavu za licencu i/ili ovlašćenje.

Član 14. **Odgovorni organi**

1. Licence utvrđene u članu 5. ovog zakona izdaje CBK, nakon komunikacije sa FOJ-om i drugim relevantnim institucijama, u zavisnosti od vrste licence.

2. Ovlašćenja utvrđena u članu 6. ovog zakona izdaje CBK, nakon komunikacije sa FOJ-om i drugim relevantnim institucijama, u zavisnosti od vrste ovlašćenja.

Član 15. **Status licenci i/ili ovlašćenja**

1. Da bi mu bilo dozvoljeno da obavlja delatnost predviđenu u licenci i/ili odgovarajućim ovlašćenjem, nosilac licence/ovlašćenja mora da nastavi da ispunjava uslove i kriterijume utvrđene u ovom zakonu.

2. Bilo koja licenca i/ili izdato ovlašćenje je opozivo od institucije koja ga je izdala, pod uslovima utvrđenim u ovom zakonu.

3. Opšte obaveze nosioca licence i/ili ovlašćenja nad njihovim klijentima ili trećim stranama su, kao u nastavku:

3.1. da se ponaša pošteno;

3.2. da nudi usluge bez predrasuda;

3.3. da se ponaša na profesionalan način; i

3.4. da sprovodi sva pravila utvrđena ovim zakonom, kao i druge zakonske odredbe ili podzakonske akte koji se mogu primeniti na nosioca ovlašćenja.

Član 16. **Važenje i trajanje licenci i/ili ovlašćenja**

Licenca i/ili ovlašćenje počinje da važi narednog dana od dana prijema obaveštenja nadležnog organa o odobrenju zahteva za licenciranje i/ili ovlašćenje i trajaće neodređeno vreme, osim ako nadležni organ ne opozove licencu i/ili ovlašćenje.

Član 17. **Koordinacija između organa**

Koordinacija između odgovornog organa i relevantnih institucija u odobravanju i izdavanju odgovarajućeg ovlašćenja i/ili licence, ili u slučaju vršenja bilo koje vrste zajedničke dužnosti utvrđene ovim zakonom, reguliše se podzakonskim aktom ministarstva.

Član 18. **Opšte odgovornosti u okviru sprečavanja pranja novca**

1. Bilo koji nosilac licence i/ili ovlašćenja će se smatrati subjektima izveštavanja prema relevantnom zakonu za sprečavanje pranja novca i borbu protiv finansiranja terorizma.
2. Bilo koji nosilac licence i/ili ovlašćenja će biti predmet obaveza subjekata izveštavanja, posebno obaveza koje proizilaze iz relevantnog zakona za sprečavanje pranja novca i borbu protiv finansiranja terorizma.
3. FOJ-K i CBK su nadležni organ za inspekciju i nadzor usaglašenosti operatora određenih prema ovom zakonu za sprovođenje odredaba Zakona o sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma.
4. Inspekcija i nadzor usklađenosti u skladu sa stavom 3. ovog člana vršiće se u skladu sa nadzornim ovlašćenjima FOJ-K definisanim relevantnim Zakonom o sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma, uključujući administrativne kazne i mere za poboljšanje.

Član 19. **Suspenzija i opozivanje licence i/ili ovlašćenja**

1. CBK može suspendovati i/ili opozvati licencu i/ili ovlašćenje u sledećim slučajevima:
 - 1.1. licenca i/ili ovlašćenje može biti suspendovana i naknadno opozvana ako nadležni organi razumno procene da licencirani/ovlašćeni operater:
 - 1.1.1 više ne ispunjava opšte uslove i/ili posebne kriterijume utvrđene u ovom zakonu;
 - 1.1.2 dao je lažne ili netačne informacije nadležnim organima; i
 - 1.1.3 u suprotnosti je ili više ne ispunjava jedan ili više opštih uslova i/ili posebnih kriterijuma utvrđenih u ovom zakonu.
2. U takvim slučajevima, nadležni organ suspenduje licencu i daje njenom nosiocu rok od petnaest (15) radnih dana ili, u zavisnosti od okolnosti, duži rok, ali ne više od dvadeset pet

(25) radnih dana od dana obaveštenja o odluci u kojoj se obrazlažu razlozi za suspenziju, da iznese svoje stavove u vezi sa odlukom o suspenziji licence.

3. Ako licencirani/ovlašćeni operater ne odgovori u roku iz stava 2. ovog člana, nadležni organ oduzima licencu, argumentujući u odluci razloge za oduzimanje.

4. Licencu i/ili ovlašćenje može takođe direktno oduzeti nadležni organ, u sledećim slučajevima:

4.1. kada licencirani/ovlašćeni operater ne započne delatnost za koju je licenciran u roku od šest (6) meseci od datuma izdavanja licence i/ili ovlašćenja;

4.2. kada licencirani/ovlašćeni operater postane predmet procesa likvidacije ili proglosti stečaj; i

4.3. ako bilo koja relevantna institucija koja ima ovlašćenja u vezi sa licenciranim/ovlašćenim operaterom, pismeno i na razumnim osnovama zahteva oduzimanje licence i/ili ovlašćenja.

POGLAVLJE IV REGISTRI

Član 20. Vođenje i ažuriranje registra

1. Svaki operater koji ima licencu ili ovlašćenje biće objavljen u javnom registru, koji vodi CBK.

2. Registar će se ažurirati redovno i u svakom slučaju najmanje svakih dvanaest (12) meseci počevši od datuma izdavanja licence.

3. Registracija licenci/ovlašćenja i svaka druga odluka nadležnih organa mora se izvršiti u skladu sa odredbama podzakonskih akata za sprovođenje ovog zakona.

POGLAVLJE V IZDAVANJE, POKRETANJE TOKENA I BELA KNJIGA

Član 21. Obaveze izdavaoca

1. Izdavalac treba:

1.1. da obavlja svoju aktivnost sa poštenjem i integritetom;

1.2. da obavlja svoju aktivnost uzimajući u obzir interese i potrebe svih kupaca Digitalnih tokena/Virtuelnih kovanica tokom obavljanja svoje aktivnosti;

1.3. da tretira sve kupce digitalnih tokena/virtuelnih kovanica na pošten, jasan i nezloupotreblijiv način;

1.4. imati odgovarajući kodeks korporativnog upravljanja;

1.5. da održava systemske i sigurnosne protokole prema najvišim odgovarajućim standardima;

1.6. da samostalno ili preko treće strane uspostavi sisteme za prevenciju, otkrivanje i otklanjanje rizika od finansijskog kriminala;

1.7. da samostalno ili preko treće strane uspostavi sisteme za sprečavanje, otkrivanje i otklanjanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma; i

1.8. imaju dovoljna finansijska sredstva.

2. Kada izdavalac poseduje web stranicu na kojoj je dužan da javno objavi bilo kakvo saopštenje ili informaciju u skladu sa odredbama ovog zakona, smatraće se da je ova obaveza ispunjena u slučajevima kada izdavalac takve informacije ili saopštenja objavi na svojoj internet stranici.

Član 22. **Uslovi za pokretanje digitalnih tokena**

1. Lansiranje proizvoda digitalnih tokena i zahtev za listing i trgovanje digitalnim tokenima i/ili virtuelnim valutama na platformama za digitalno trgovanje biće mogući tek nakon što izdavač kumulativno ispuni sve sledeće uslove:

1.1. izradu, u skladu sa specifičnostima slučaja, Belu knjigu (Whitepaper), koja mora biti u skladu sa svim uslovima i kriterijumima definisanim ovim zakonom; i

1.2. podnese nadležnom organu zahtev za autorizaciju digitalnog tokena i, u skladu sa relevantnim zakonskim zahtevima, Belu knjigu Prospekt.

Član 23. **Bela knjiga**

1. Bela knjiga o kripto-imovini sadržaće sledeće informacije:

1.1. detaljan opis izdavaoca, uključujući rezime ključnih finansijskih informacija o izdavaocu i detaljan opis glavnih učesnika uključenih u dizajn i razvoj projekta;

1.2. kontakt telefon i e-mail adresu izdavaoca;

1.3. detaljan opis projekta izdavaoca, vrstu kripto-imovine koja će biti ponuđena javnosti za koju se traži tržišno prihvatanje;

1.4. ako se razlikuje od izdavaoca i operatera, identitet osobe koja je pripremila beli papir kripto-imovine i razlog zašto je ta osoba pripremila beli papir kripto-imovine;

1.5. informacije o indikatorima održivosti u vezi sa izdavanjem kripto-imovine;

1.6. detaljan opis karakteristika ponude za javnost, posebno broj kripto-imovine koja će biti izdata ili za koju se traži prihvatanje na tržištu, cena izdavanja kripto-imovine i uslovi pretplate

1.7. detaljan opis prava i obaveza vezanih za kripto-imovinu i procedure i uslove pod kojima će izdavaocu, provajderu i potrošaču biti dozvoljeno da ostvare ova prava;

1.8. informacije o tehnologiji, protokolima i osnovnim standardima koje primenjuje izdavalac kripto-imovine koji dozvoljavaju držanje, skladištenje i prenos ove kripto-imovine.

2. Bela knjiga o kripto-imovini mora da sadrži sledeću izjavu: „Izdavalac kripto-imovine je isključivo odgovoran za sadržaj ove bele knjige o kripto-imovini“.
3. Bela knjiga o kripto-imovini mora da sadrži jasnu izjavu da:
 - 3.1. kripto-imovina može delimično ili potpuno izgubiti svoju vrednost;
 - 3.2. kripto-imovina možda neće uvek biti prenosiva;
 - 3.3. kripto-imovina možda nije likvidna;
 - 3.4. kada se ponuda javnosti odnosi na uslužne tokene, da se ovi tokeni ne mogu zameniti za robu ili uslugu obećanu u Beloj knjizi kripto-imovine, posebno u slučaju neuspeha ili prekida projekta.
4. Svaka Bela knjiga o kripto-imovini mora da sadrži izjavu organa upravljanja izdavaoca kripto-imovine. Ova izjava će potvrditi da je Bela knjiga o kripto-imovini u skladu sa zahtevima ovog naslova i da su, prema najboljem saznanju upravnog tela, informacije predstavljene u Beloj knjizi o kripto-imovini tačne i da nema značajnih propusta.
5. Svaka Bela knjiga o kripto-imovini mora da sadrži datum.
6. Bela knjiga kripto-imovine biće sastavljena na najmanje jednom od službenih jezika Kosova i/ili na engleskom.
7. Bela knjiga o kripto-imovini biće dostupna u elektronskim čitljivim formatima.
8. CBK će izraditi određene obrasce i formulare u cilju izvršenja kriterijuma iz ovog člana.
9. Dok se ne izdaju posebni obrasci, Operater može koristiti obrasce koji sadrže sve informacije navedene u ovom članu.

POGLAVLJE VI ZABRANA ZLOUPOTREBE TRŽIŠTA

Član 24. Zloupotreba tržišta

1. Zloupotreba tržišta uključuje:
 - 1.1. manipulaciju tržištem; i
 - 1.2. trgovanje zasnovano na privilegovanim informacijama.
2. Zabrane i zahtevi predviđeni ovim poglavljem primenjuju se na sve radnje bilo kog pravnog ili fizičkog lica koje predstavljaju zloupotrebu tržišta, opisane u ovom poglavlju, ili detaljno posebnim podzakonskim aktima koje donosi nadležni organ, u vezi sa digitalnim tokenima/ virtuelnim valutama koje su prihvaćene na jednoj od trgovačkih platformi, ili za koje je podnet zahtev da budu prihvaćene za trgovanje na ovoj berzi ili platformi.

Član 25. Opšte odredbe o manipulaciji tržištem

1. Ovo poglavlje se primenjuje u odnosu na sve transakcije sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama za:

1.1. radnje ili propuste počinjene u Republici Kosovo u vezi sa transakcijama sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama bilo kog pravnog lica koje je osnovano, posluje ili je na listi unutar ili van Republike Kosovo;

1.2. radnje ili propuste počinjene van Republike Kosovo u vezi sa transakcijama sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama bilo kog pravnog lica koje je osnovano ili posluje na teritoriji Republike Kosovo;

1.3. radnje koje se odvijaju na teritoriji Republike Kosovo u vezi sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama, bez obzira da li se njima trguje unutar ili van teritorije Republike Kosovo; i

1.4. radnje koje se odvijaju van teritorije Republike Kosovo u vezi sa svim transakcijama sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama, ali koje su prikazane na teritoriji Republike Kosovo.

Član 26. **Nezakonito ponašanje koje stvara lažno tržište**

1. Niko ne treba preduzeti niti izazvati bilo koju radnju koja ima za cilj:

1.1. prenošenje lažne ili obmanjujuće informacije kao da se trgovina digitalnim tokenima/virtuelnim valutama obavlja na trgovačkoj platformi; ili

1.2. prenošenje lažne ili obmanjujuće informacije u vezi sa kupovinom ili cenom bilo kog od ovih digitalnih tokena/virtuelnih valuta.

2. Niko nema pravo da prodajom i kupovinom digitalnih tokena/virtuelnih valuta koje ne uključuju promenu krajnjeg korisnika ovih instrumenata, ili putem bilo koje fiktivne transakcije ili sredstva, održava, povećava, smanjuje ili izaziva fluktuaciju tržišne cene bilo kog virtuelnog ili digitalnog sredstva.

3. Ne dovodeći u pitanje opštu primenu stava 1. ovog člana, lice čini prekršaj ako:

3.1. sprovodi, prisustvuje, učestvuje ili vrši, direktno ili indirektno, bilo koju vrstu transakcije prodaje i kupovine digitalnih tokena/virtuelnih valuta, kada ova transakcija ne podrazumeva nikakvu promenu krajnjih korisnika odgovarajućih digitalnih tokena/virtuelnih valuta; ili

3.2. predstavi ili preduzme mere za predstavljanje ponude za prodaju i kupovinu bilo kog digitalnog tokena/virtuelne valute za određenu cenu, kada je predstavio ili preduzeo predstavljene mere, ili je svestan da je lice povezano sa njim predstavilo ili preduzelo mere za predstavljanje ponude za prodaju i kupovinu istog digitalnog tokena/virtuelne valute, po ceni koja je suštinski ista kao prva navedena cena.

4. U smislu ovog člana, prodaja i kupovina digitalnih tokena/virtuelnih valuta ne menjaju krajnjeg korisnika, ako lice koje je imalo interes za digitalni token/virtuelnu valutu pre prodaje i kupovine, ili lice povezano sa njim u vezi sa ovim digitalnim tokenom/virtuelnom valutom, ima direktan ili indirektan interes za finansijske instrumente čak i nakon prodaje i kupovine.

5. Transakcija prodaje i kupovine digitalnog tokena/virtuelne valute iz podstava 3.1. ovog člana uključuje:

5.1. predstavljanje ponude za prodaju i kupovinu digitalnih tokena; i

5.2. predstavljanje pozivnice, bez obzira na njenu formulaciju, koja izričito ili implicitno poziva lice da ponudi digitalni token/virtuelnu valutu na prodaju ili kupovinu.

6. Kršenje odredbi stavova 1. i 2. ovog člana predstavlja krivično delo i kažnjava se prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo.

Član 27. Manipulacija tržištem

1. Manipulacija tržištem se sastoji od:

1.1. transakcije ili nalozi za trgovanje koji daju, ili će verovatno dati, lažne ili obmanjujuće signale o ponudi, potražnji ili ceni digitalnih tokena/virtuelnih valuta, ili koje osiguravaju držanje preko lica ili više lica koja deluju u saradnji, cene jednog ili više digitalnih tokena/virtuelnih valuta na veštačkom nivou, osim ako lice koje je izvršilo transakciju ili dalo nalog za trgovanje dokaže da su njegovi razlozi za takvo delovanje legitimni i da su takve transakcije ili nalozi za trgovanje u skladu sa prihvaćenom tržišnom praksom;

1.2. transakcije ili nalozi za trgovanje izvršeni korišćenjem fiktivnih uređaja ili bilo kog drugog oblika prevare; i

1.3. širenje informacija putem medija, uključujući Internet, ili na bilo koji drugi način, koji daju ili će verovatno dati lažne ili obmanjujuće signale o digitalnom tokenu/virtuelnoj valuti, uključujući širenje glasina i lažnih vesti ili dezinformacija, u slučaju da je lice koje je širilo glasine znalo, ili je trebalo da zna, da su informacije lažne ili dezinformacije.

2. Što se tiče novinara kada postupaju u svojstvu novinara, širenje informacija će se proceniti imajući u vidu pravila koja regulišu njihovu profesiju, osim kada imaju direktnu ili indirektnu materijalnu ili nematerijalnu korist ili ne od širenja navedenih informacija.

3. Manipulacijom tržišta posebno će se smatrati sledeće aktivnosti i ponašanja koja proizilaze iz definicije manipulacije tržištem iz stava 1. ovog člana:

3.1. delatnost lica ili više lica koja deluju u saradnji, na obezbeđivanju dominantne pozicije nad ponudom ili potražnjom za jednim ili više digitalnih tokena/virtuelnih valuta, sa posledicom direktnog ili indirektnog održavanja nepromenjenih kupovnih i prodajnih cena digitalnih tokena/virtuelnih valuta;

3.2. prodaja i kupovina digitalnih tokena/virtuelnih valuta pri zatvaranju tržišta, sa posledicom dezinformisanja investitora koji deluju na osnovu cena na zatvaranju; i

3.3. korist od povremene ili redovne upotrebe tradicionalnih ili elektronskih medija za izražavanje mišljenja o digitalnom tokenu/virtuelnoj valuti ili, indirektno o njegovom izdavaocu, nakon što je prethodno postojao stav o ovom digitalnom tokenu/virtuelnoj valuti, imajući koristi zatim od uticaja mišljenja izraženo o ceni ovog digitalnog tokena/virtuelne valute, bez obaveštavanja i javnog deklarisanja sukoba interesa.

Član 28. **Zabrana manipulacije tržištem**

1. Niko ne treba da vrši ili da bude uključen u vršenju, direktno ili indirektno, određenog broja transakcija sa digitalnim tokenima/virtuelnim valutama, koje imaju ili mogu imati za posledicu:

1.1. lažno povećanje;

1.2. lažno smanjenje; ili

1.3. lažno određivanje, održavanje ili stabilizaciju cene ili obima trgovanja digitalnih tokena/virtuelnih valuta, sa ciljem, između ostalog, podsticanja drugih lica da kupuju ili prodaju ove digitalne tokene/virtuelne valute, ili druge digitalne tokene/virtuelne valute povezane sa njima, bez obzira da li ta lica imaju tu nameru ili ne.

2. U smislu ovog članka, transakcija u vezi sa digitalnim tokenom/virtuelnom valutom uključuje:

2.1. predstavljanje ponude za prodaju i kupovinu digitalnih tokena/virtuelnih valuta; i

2.2. predstavljanje pozivnice, bez obzira na njenu formulaciju, koja izričito ili implicitno poziva lice da ponudi digitalni token/virtuelnu valutu na prodaju ili kupovinu.

3. Kršenje odredbi stava 1. ovog člana predstavlja krivično delo i kažnjava se prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo.

Član 29. **Privilegovane informacije**

1. U smislu ovog člana, privilegovane informacije obuhvataju informacije precizne prirode, koje nisu javno objavljene, a koje imaju direktnu ili indirektnu vezu sa jednim ili više izdavaoca, ili sa jednim ili više digitalnih tokena/virtuelnih valuta, i koje bi, ukoliko bi bile objavljene, imale značajan uticaj na cene takvih digitalnih tokena/virtuelnih valuta, ili na cene drugih digitalnih tokena/virtuelnih valuta povezanih sa njima.

2. U smislu stava 1. ovog člana, smatraće se da je informacija precizne prirode ako sadrži okolnosti koje postoje ili se očekuje da će postojati, ili događaj koji se dogodio ili se očekuje da će se dogoditi na razuman način, i dovoljno je specifičan da se donose zaključak o mogućem efektu ovih okolnosti, ili da utiče na cenu digitalnih tokena/virtuelnih valuta, ili na cenu drugih digitalnih tokena/virtuelnih valuta povezanih sa njima.

3. U smislu stava 1. ovog člana, informacije koje bi, ukoliko bi bile objavljene, imale značajan uticaj na cenu digitalnih tokena/virtuelnih valuta, podrazumevaju informacije koje bi razuman investitor delimično ili u potpunosti koristio u donošenju odluka o investiranju.

Član 30. **Zabrana trgovine zasnovane na privilegovanim informacijama**

1. U smislu ovog člana, trgovina zasnovana na privilegovanim informacijama nastaje kada lice poseduje privilegovane informacije i koristi te informacije direktno ili indirektno kupovinom ili prodajom, za svoj račun ili za račun trećih lica, digitalnih tokena/virtuelnih valuta na koje se ova informacija odnosi.

2. Korišćenje privilegovanih informacija poništavanjem ili izmenom naloga u vezi sa kupovinom ili prodajom digitalnih tokena/virtuelnih valuta na koje se ove informacije odnose, i kada je ovaj nalog dat pre nego što je dotično lice posedovalo privilegovanu informaciju, takođe će se smatrati da predstavlja trgovinu zasnovanu na privilegovanim informacijama.

3. Ovaj član se primenjuje na sva lica koja poseduju privilegovane informacije i to:

3.1. upravni ili nadzorni članovi izdavaoca;

3.2. lica koja poseduju značajan udeo u kapitalu izdavaoca;

3.3. lica koja imaju pristup informacijama kroz svoje zaposlenje, profesiju ili dužnosti; ili

3.4. lica koja imaju pristup privilegovanim informacijama nakon što su bila uključena u kriminalne aktivnosti.

4. Ovaj član se takođe primenjuje na svako lice koje poseduje privilegovane informacije u okolnostima koje nisu gore navedene i kada to lice zna ili je trebalo da zna da su te informacije privilegovane.

5. Kada je lice pravno lice, ovaj član će se primenjivati u skladu sa zakonom iz oblasti, na fizička lica koja učestvuju u odlučivanju o kupovini, prodaji, poništenju ili izmeni naloga u ime i za račun navedenog pravnog lica.

6. Kršenje zahteva ovog člana predstavlja krivično delo i kažnjava se prema odredbama Krivičnog zakonika Republike Kosovo.

Član 31.

Zabrana trgovine zasnovane na privilegovanim informacijama i nezakonitog otkrivanja privilegovanih informacija

1. Nijedno lice ne sme da:

1.1. vrši ili pokuša da vrši trgovinu zasnovanu na privilegovanim informacijama;

1.2. preporuči drugom licu da trguje na osnovu privilegovanih informacija; ili

1.3. nezakonito otkrije privilegovane informacije.

2. Svaki postupak koji je u suprotnosti sa zahtevima člana 25. ovog zakona i ovog člana predstavlja krivično delo i kažnjava se prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo i drugim važećim zakonima.

3. Nadležni organi izdaju podzakonski akt u vezi sa pravilima i upravljanjem kripto-imovinom tokom krivičnog postupka.

POGLAVLJE VII KAZNENE ODREDBE I ŽALBE

Član 32.

Sankcionisanje prekršaja novčanom kaznom

1. Novčanom kaznom od pet hiljada (5.000) evra do dvadeset hiljada (20.000) evra, kazniće se pravno lice za sledeće prekršaje:

1.1. obavljanje delatnosti regulisane ovim zakonom, bez licenci ili ovlašćenja relevantnih organa, u slučajevima kada je za ove delatnosti potrebna licenca i/ili ovlašćenje;

1.2. nepružanje ili sakrivanje informacija, kada se zahteva od nadležnih organa u skladu sa ovim zakonom; i

1.3. kršenje odredbi o zloupotrebi tržišta.

2. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana, odgovorno lice u pravnom licu, biće kažnjeno sa novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1.000) evra do tri hiljade (3.000) evra.

3. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, fizičko lice koje obavlja individualnu delatnost, biće kažnjeno sa novčanom kaznom u iznosu od dve hiljade (2.000) evra do šest hiljada (6.000) evra.

4. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, fizičko lice biće kažnjeno sa novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) evra do hiljadu petsto (1.500) evra.

Član 33. Žalbe

1. Protiv bilo koje odluke donete u skladu sa ovim zakonom, dozvoljena je žalba u skladu sa relevantnim Zakonom o opštem upravnom postupku.

2. Nadređeni organ koji razmatra žalbe iz ovog člana je Komisija za žalbe, osnovana odlukom ministra Ministarstva nadležnog za poslove finansija.

3. U skladu sa stavom 2. ovog člana, ministar podzakonskim aktom utvrđuje sastav Komisije i mandat članova Komisije.

4. Rad i postupak Komisije za žalbe zasniva se na pravilima utvrđenim za kolegijalne organe u relevantnom Zakonu o opštem upravnom postupku.

5. U vezi sa odlukama Komisije za žalbe, nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

POGLAVLJE VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34. Podzakonski akti

Nakon stupanja na snagu ovog zakona, u roku od šest (6) meseci, Ministarstvo i CBK donose podzakonske akte za sprovođenje istog.

Član 35.
Stupanje u snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Zakon br.08/L-295
31. oktobar 2024. godine

Zakon se objavljuje u Službenom Listu Republike Kosovo, na osnovu člana 80, stav 5. Ustava Republike Kosovo.